

SZERDAHELYINÉ LŐRINCZ NÓRA

Kulturális híd építése Sümeg térképében

– beszélgetés Oszkai Rékával,
a Kisfaludy Sándor Művelődési
Központ, Könyvtár és Emlékház
vezetőjével

Szerdahelyiné Lőrincz Nóra (Sz.L.N.): Innovatív kezdeményezést indítottál, ha jól tudom, most már több évvel ezelőtt, Sümeg térségében a környékbeli falvakban. Mi az, ami ide vezetett téged?

Oszkai Réka (O.R.): Tíz évig vidékfejlesztéssel foglalkoztam, a LEADER program alapja pedig az együttműködés, valamint a hálózatépítés. Vidékfejlesztési területéről jöttem, tehát később lettem kulturális területen szakmai vezető a Kisfaludy Sándor Emlékházban. Ott kezdtem el azon gondolkodni, hogy milyen fontos lenne szorosabban együttműködni a Sümeg járásban található huszonegy településnek. Láttam, hogy vannak hiányosságok, hogy nem tudjuk, milyen szereplőkkel lehet együttműködni kulturális területen, milyen fellépők, milyen csoportok, együttesek vannak a térségünkben. Ez általában a kulturális szakember problémája, hogyha helyit szeretne hívni, nem tudja, kit keressen.

Valamikor 2016-17-ben fogalmazódott meg bennem, hogy ezzel nagyon-nagyon fontos lenne foglalkozni, akkor írtam a TOP helyi identitás és kohézió erősítése pályázatot, melyben hét településsel működünk együtt. Ebben a pályázatban a kultúra területén kezdtünk el együtt dolgozni a településekkel, és sok közösségépítő programot szerveztünk, mellette műhelymunkákat, beszélgetéseket, értéktárást, igényfelmérést. A COVID-ot 2023-ban zártuk le, és nagyon jó alapot adott ahhoz, hogy megtanuljunk közös kirándulásokat, értéknapiakat, szomszédolásokat szervezni. Voltunk tanulmányúton, a Nemzeti Művelődési Intézet látóújtait is kihasználtuk ezzel a csapattal, és ekkor kezdtük el úgy nevezni az együttműködést, hogy „Kulturális híd építése a Sümeg térségben”.

Mindeközben a művelődési központ is elkezdte erősíteni térségi szerepvállalását, és azzal, hogy 2020-ban igazgató lettem, már a szakmai anyagomnak és pályázatomnak is fontos célja volt ez a tevékenység. Az egész térségben lakunk tizenötezen, és ha nehéz megtölteni egy színházi előadást, akkor miért nem fordulunk a kis települések felé, ahol nincsen színházterem, nincsen nagy színpad? – ilyen gondolatok mentén kezdtük el a munkát.

Sz.L.N.: Mi jellemzi a Sümeg járásbeli településeket? Ha jól tudom, nagyon alacsony a lakosság száma...

O.R.: Sümegen hatezren, az egész térségben tizenötezen élünk, aprófalvaink vannak. A Nemzeti Művelődési Intézetnek köszönhetően most már vannak közművelődési kollégák mindenütt, egy-egy szakember két-három települést lefedve, de még mindig jellemző a komoly elvándorlás, nehéz minőségi munkahelyet találni.

A fiatalok elmennek egyetemre, sőt többször középiskolában sem maradnak a térségben, és nem jönnek vissza. Hatalmas feladatot ró ránk, hogy előregedő közösségeink vannak, és a minőségi kultúra iránti érdeklődés sem olyan magas. Emellett az identitáserősítés nagyon fontos, hogy a fiataloknak addig adjunk olyan inspirációt, olyan élményeket, amíg itt vannak velünk, ami visszahozza majd őket, amikor családot szeretnének alapítani.

Úgy gondolom, hogy erre egy művelődési központ, könyvtár és emlékház, ami a kulturális területnek mind a három szegmensét lefedi, egy nagyon jó közeg. Hiszen aki színházba szeret járni, jöhet színházba, aki olvasni szeret, az jön a könyvtárba, jöhet a múzeumba, ahol lehet múzeumpedagógiai foglalkozásokat szervezni, szóval intézményünk a lehetőségek tárháza. Körülöttünk pedig itt van húsz település a járásban, ahol vannak érdeklődők, vannak közösségek, akikkel lehet és szükséges együtt dolgoznunk.

Szinte mindenütt van egy jógyakorlat, ami könnyen átvehető, ezért érdemes megmutatnunk egymásnak, hogy mi az, amit már kitaposott, megtalált, beverte párszor a fejét a falba, de megtalálta azt az irányt, és ezt a tudást át tudjuk adni egymásnak.

Minden településnek megvan a saját kis csodája. Például Nemeshanyban a csipke, mai napig őrzik a hagyományát a Nemeshanyért Egyesülettel, nem csak csipkenapokat, hanem táborokat, konferenciákat is szerveznek, kiadványokat készítenek. Úgy gondolom ez hatalmas érték. De például Gógánfa is egy csodálatos település, ahol virágvásárt rendeznek, és tavasszal a metszésről tartanak előadásokat. Bármelyik településen találunk valami sajátosságot, jógyakorlatot.

SZ.L.N.: Hogyan fogadták a kis településeken dolgozó szakemberek azt, hogy megkerestétek őket, azzal, hogy szervezkedjünk közösen, gondolkodjunk közösen?

O.R.: Első körben a polgármestereket kerestem meg, és rajtuk keresztül a közművelődési szakembereket, és úgy gondolom, hogy a munkámnak ez nagy erőssége. Nagyon jó a polgármesterekkel együtt dolgozni, mert így a szakember és a településvezető együttműködése is erősödik, a polgármesterek látják, hogy a közművelődési szakemberek micsoda értéket hordoznak, és milyen sok dolgot tudnak tenni a közösségért, melyet ők döntéshozóként nagyon erősen tudnak támogatni.

Ha időnként le tudunk ülni és beszélgetni a kultúráról, a közösségről, akár a problémákról, a lehetőségekről, az nagyon jó mindenki számára. Egy-egy alkalom után olyan visszacsatolásokat kapunk, hogy így kinyitjuk az ablakot a térségbeli települések számára a lehetőségekre, az ő kreativitásuk is erősödik ezzel, és mi is sokat tanulunk a folyamatból.

SZ.L.N.: Milyen gyakorisággal találkoztok?

O.R.: Miután lezártuk az identitáspályázatot, valahogy mindig kaptunk valami külső lehetőséget arra, hogy továbbvigyük az elgondolásunkat. Most a Magyar Közösségépítők Értékszövetsége Egyesület mentorprogramja a következő mérföldkő, amiben én, mint mentor lehetőséget kaptam arra, hogy a kilenc településsel dolgozzam együtt.

Minden hónapban találkozunk, nagyon jó közösség alakult ki a kollégákkal. Az első alkalommal mindenkit arra kértem, hogy hozzon valami büszkeséget, valamit a településéről, amit megmutat a többieknek, és hogy tényleg mindig a pozitívumra hegyezzük ki a dolgokat. Mostanra már összeszokott baráti társaság alakult ki, akikkel ott tartunk, hogy projekteket dolgozunk ki annak érdekében, hogy az a egész térséget be tudjuk vonni a közös gondolkodásba. Már vannak közös ötletek melyekkel ezt a programot tovább tudjuk vinni, például júniusban egy tóparti brunch-ot szervezünk, illetve később közös rendezvénytárral elindításával szeretnénk a következő évet tervezni.

SZ.L.N.: Van olyan rendezvényetek ebben az évben, ahova ti is be tudjátok hívni az együttműködő települések alkotó közösségeit, művészeti csoportjait?

O.R.: A gyereknapon lesz egy értékek napja rendezvényünk, és a térségből is érkeznek értéksztalokkal, például a Devecserből, Nemeshanyból is, és hozzák a dalkörüket, a csipkéiket, az értékeiket, lehet majd velük kézműveskedni. Ugyanígy a nyár folyamán tervezünk találkozókat és közös adventi eseményeket is.

SZ.L.N.: Mik a további terveid, terveitek?

O.R.: A huszonegy településből hirtelen százhuszonöt település lett, a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztériumtól felkértek egy kísérleti program koordinálására, amiben a sümegi térségen kívül tapolcai, devecseri, vasvári és zalai járásokból is vannak települések. Ez az úgynevezett belső perifériás, vagy együtt kezelendő térségek fejlesztésének kísérleti programja, melyben a fókusz a területfejlesztés mellett a közösségépítésre és a kultúrára helyeződik. Még csak néhány hónapja indult el a projekt, melynek gazdája a Táj-Kapocs Alapítvány lett. Azt szeretnénk megvizsgálni, hogy a három szakterület egységének fókuszba helyezésével hogyan tudunk olyan térséget fejleszteni a saját meglévő erőforrásaik igénybevételével, ami jól működő, nagyobb városok által közrefogott zárványtérsként alakul ki, hogyan tudjuk motiválni és aktivizálni a településeket. Ennek a programnak az egyik lába lehet a már megkezdett kulturális híd program, ami még előrébb tudja vinni az együttműködéseket.

Most tartunk a felmérés időszakában, felvesszük a kapcsolatot a különböző szakterületek szakembereivel, monitorozzuk a lehetőségeket. Az Alapítvány kuratóriumában a saját szakterületükön kiemelkedő szakemberek dolgoznak velünk, úgy mint Hoffner Tibor az ifjúsági értéktartás vagy Kovács Norbert Cimbi a hagyományörzés területén. Nagyon szeretném a közművelődési szakembereket, a kultúra területén dolgozó embereket elérni, bevonni, ösztönözni, motiválni, hogy azokon, akik egyedül érzik magukat, vagy új munkatársak és pályakezdők, és egyedül érzik magukat, tudjunk segíteni.

A kultúra közös értékünk, ami nagyon sok lehetőséget nyújt. Felelősséggel tartozunk azokért, akik itt laknak a térségünkben, és akár fiatalok, idősek, családok, bármely korosztály. Szeretnénk nekik minél színvonalasabb programokat, minél elgondolkodtatóbb lehetőségeket nyújtani, és a helyi specialitásokat is figyelembe véve akarjuk a munkákat jól végezni, ezzel remélhetőleg ösztönözve őket a helyben maradásra, mely ebben a térségnek hosszú távon elengedhetetlen cél.

OSZKAI RÉKA

Andragógus, okleveles közösségi és civil fejlesztő szakember, közművelődési felsőfokú végzettséggel is rendelkezik. Több mint tíz évig Leader program projektmenedzsereként foglalkozott a térség közösség-, gazdasági és turisztikai fejlesztésével. Az NMI és a METU óraadó oktatója, a Sümegi Értéktár Bizottság elnöke. 2021 óta a Kisfaludy Sándor Művelődési Központ, Könyvtár és Emlékház igazgatója. Számos civil szervezet aktív tagja. Közreműködője volt a Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa programnak. A Magyar Közösségépítők Értékszövetsége Egyesület kulturális minta-mentorálási program metora. 2024. január 1. óta egy elhivatott, hiteles szakemberekből álló fejlesztési csapattal, a Táj-Kapocs Alapítvány kuratórium elnökeként a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium belső perifériás térségeit érintő Érték- és közösség-vezérelt térségfejlesztés- kísérleti program vezetője.

SZERDAHÉLYINÉ LŐRINCZ NÓRA

Okleveles kulturális mediátor, közgazdász, valamint orosz gazdasági szakfordító és tolmács végzettségekkel rendelkezik. Több, mint másfél évtizede dolgozik kulturális területen, kezdetben Pest megyében a KultúrPont Irodában, később 2015-től Ráckeve művelődési központban dolgozott, ahol 2017-től intézményvezetői feladatokat is ellátott. 2019 óta a Nemzeti Művelődési Intézet Veszprém Vármegyei Igazgatóságának munkatársa, 2023 júniusa óta az Igazgatóság vezetője. Számos civil szervezet munkáját segíti, a Magyar Közösségépítők Értékszövetsége Egyesületben a szervezet megalakulása óta titkár, 2022-ben elnökségi taggá választották.